

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗИНА

**ІНВЕСТИВАННЯ
(РІВЕНЬ В – ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ)**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до семінарських та практичних занять
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітньої програми «Банківська справа та фінансовий консалтинг»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Рецензенти:

Н. І. Версаль – доктор економічних наук, доцент кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

О. В. Щербак – заступник начальника Північно-східного департаменту ПАТ «Банк Восток».

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 10 червня 2021 року)*

I-58

Інвестування (рівень В – Проектне фінансування) : методичні рекомендації до семінарських та практичних занять для студентів спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Банківська справа та фінансовий консалтинг» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад. В. Ю. Кочорба. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 48 с.

Видання містить рекомендації щодо формування у студентів знань про теорію та практику організації проектного фінансування, володіння сучасними методами аналізу ефективності інвестиційних проектів, сутності та особливостей консорціумного фінансування, розробки плану грошових потоків складання кошторису, про особливості боргового і дольового фінансування, зокрема сучасні нові підходи концесійного фінансування для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Банківська справа та фінансовий консалтинг» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УДК 330.322:005.8](072)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021

© Кочорба В. Ю., уклад., 2021

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Начально-тематичний план дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни.....	8
Теми лекційних занять.....	13
Теми семінарських (практичних) занять.....	16
Практичні завдання	20
Самостійна робота.....	26
Порядок оцінювання результатів навчання.....	29
Перелік питань для підсумкового контролю знань	31
Глосарій	33
Рекомендована література	40

ВСТУП

В умовах ринкових відносин важливого значення набуває реальне інвестування, без якого немислиме оновлення та розширене відтворення виробничого потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності і пов'язане з ним виробництво конкурентоспроможної продукції. Світовий досвід підготовки, фінансування і реалізації реальних інвестиційних проектів показує, що така діяльність має високий рівень ризику порівняно з іншими видами підприємницької діяльності. Це зумовлено, як правило, тривалістю життя, циклом реальних інвестиційних проектів та невизначеністю щодо майбутніх ризиків. Крім того, реалізація інвестиційних проектів передбачає участь у ньому багатьох суб'єктів господарювання і помилка одного з них може становити загрозу проекту в цілому. Особливої уваги потребують методи фінансування інвестиційних проектів, серед яких особливо актуальною є проблема проектного фінансування. Інвестування (рівень В – Проектне фінансування) належить до однієї з найважливіших навчальних дисциплін, вивчення якої дозволяє оволодіти механізмами залучення фінансових ресурсів із різних джерел для фінансування проектів. Оволодіння методами, механізмами та інструментами залучення необхідних фінансових ресурсів й фінансування різних проектів є невід'ємним елементом підготовки висококваліфікованих фінансистів, економістів, банкірів, менеджерів тощо.

Мета дисципліни – формування у студентів знань із методології та інструментарію організації проектного фінансування на основі законодавства України з урахуванням вітчизняних та іноземних наукових досліджень.

Завдання дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичну та методологічну базу, необхідну для оволодіння практикою проектного фінансування.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Інвестування (рівень В – Проектне фінансування)» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Гроші, фінанси та кредит»; УБС студія «Банківська система (рівень А, В)»; «Маркетинг»; «Страховання» (рівень А, В); «Економічний аналіз (рівень А, С)»; «Інвестування (рівень А)»; «Фінансовий ринок».

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність, завдання і теоретичні засади основних видів проектного фінансування;
- теоретичну та методологічну базу, необхідну для оволодіння практикою фінансування інвестиційних проектів;
- характерні ознаки проектного фінансування та складові його організації;
- методику оцінювання інвестиційних проектів;
- етапи та напрями передінвестиційних досліджень;
- інструменти і методи управління інвестиційними проектами;
- складові фінансового забезпечення інвестиційних проектів;
- учасників ринку проектного фінансування та їхні функції;
- особливості фінансування інноваційних та венчурних проектів;
- характеристику і зміст фінансування інвестиційних проектів за участю міжнародних фінансово-кредитних установ.

вміти:

- аналізувати інвестиційний ринок, бізнес-плани інвестиційних проектів, портфель цінних паперів та реальних інвестиційних проектів, порядок організації проектного фінансування;
- планувати оптимальну структуру портфеля цінних паперів, механізм бюджетування інвестиційного проекту, організацію управління проектами;
- визначати об'єкти проектного фінансування, оптимальну структуру джерел фінансування інвестиційних проектів, методи і форми фінансування проектів;
- організовувати корпоративне фінансування інвестиційних проектів;
- координувати діяльність структурних підрозділів щодо формування портфеля цінних паперів, фінансування інвестиційних проектів, оцінювання об'єктів бізнесу;
- оцінювати можливості участі банку у фінансуванні інвестиційних проектів, фінансові інструменти, інвестиційні проекти, інвестиційну кредитоспроможність позичальників, майно та майнові права, ризики проектного фінансування та інструменти управління ними;
- розробляти бізнес-план і бюджет інвестиційного проекту, інвестиційну політику банку.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна (дистанційна) форма				
	лекції	Практичні/ (семінарські) заняття	Лабораторні (контактні) заняття	Індивідуальні заняття	Самостійна робота студента	лекції	Практичні/ (семінарські) заняття	Лабораторні (контактні) заняття	Індивідуальні заняття	Самостійна робота студента
1	2	3	4	5	7	7	8	9	10	11
Тема 1. Теоретичні засади проектного фінансування	3	3	-	-	10	2	2	-	-	15
Тема 2. Організація проектного фінансування	3	3	-	-	10	2	2	-	-	15
Тема 3. Передінвестиційні дослідження проектів	3	3	-	-	10	2	2	-	-	15
Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування	4	4	-	1	10	2	2	-	-	15
Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проектів	2	2	-	-	10	-	-	-	-	15
Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту	3	3	-	1	11	-	-	-	-	15
Тема 7. Методи проектного фінансування	2	2	-	-	11	-	-	-	-	15

Тема 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні	3	3	-	-	10	-	-	-	-	15
Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування	2	2	-	-	10	-	-	-	-	15
Тема 10. Фінансування інноваційних проектів	2	2	-	-	12	-	-	-	-	15
Тема 11. Фінансування проектів за участю іноземного капіталу	3	3	-	-	11	-	-	-	-	11
Усього годин	30	30	-	2	115	8	8	-	-	161
Підсумковий контроль: екзамен					3					3
РАЗОМ:	Годин	180				180				
	Кредитів	6				6				

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Теоретичні засади проектного фінансування

Сутність проектного фінансування як методу організації інвестицій у реальному секторі економіки та особливості порівняно з традиційним банківським кредитуванням інвестиційних проектів.

Проектне фінансування: його види та принципи організації. Методи фінансування інвестиційних проектів із застосуванням схем проектного фінансування. Особливості корпоративного проектного фінансування та банківського проектного фінансування. Об'єкти проектного фінансування.

Переваги та недоліки проектного методу фінансування інвестиційних проектів.

Передумови розвитку проектного фінансування в Україні, його стан. Проблеми у сфері проектного фінансування. Тенденції розвитку проектного фінансування в Україні.

ТЕМА 2. Організація проектного фінансування

Зміст системи проектного фінансування та її складові. Суб'єкти проектного фінансування, їх функції та участь у фінансовому забезпеченні проектів.

Склад та порядок розробки проектно-кошторисної документації. Управління розробкою. Автоматизація проектних робіт.

Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.

Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування. Процедура складання договорів. Особливості укладання та виконання договорів.

ТЕМА 3. Передінвестиційні дослідження проектів

Обґрунтування доцільності інвестування. Чинники, що формують інвестиційний клімат. Оцінка інвестиційного клімату.

Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів та його розділи. Розробка техніко-економічного обґрунтування проекту.

Бюджетування інвестиційного проекту. Потоки грошових коштів під час реалізації інвестиційних проектів. Порівняльна характеристика позитивних та негативних потоків грошових коштів. Визначення грошових потоків за проектом: притоки та відтоки, їх зміст, калькуляція. Визначення грошового потоку за проектом з урахуванням фактору часу. Визначення початкових інвестиційних витрат. Операційний та ліквідаційний грошові потоки.

ТЕМА 4. Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування

Визначення та ідентифікація ризиків. Формалізований опис невизначеності проектного фінансування. Проектні ризики та їх класифікація. Основні принципи управління проектними ризиками.

Кількісний та якісний методи оцінки проектних ризиків. Аналіз чутливості проекту, метод сценаріїв, метод дерева рішень, імітаційне моделювання.

Види фінансових ризиків. Управління фінансовими ризиками під час реалізації інвестиційних проектів. Управління ризиками кредиторів проекту.

Критерії оцінки кредитного ризику. Репутація, можливість, капітал, умови, застава. Лімітування кредитів, диверсифікація кредитних вкладень, забезпеченість позичок, оцінка кредитоспроможності позичальника, оперативність під час стягнення боргу, страхування кредитних операцій.

Заходи та інструменти щодо зниження ризиків під час проектного фінансування. Розподіл ризиків між учасниками інвестиційного проекту. Страхування як інструмент управління проектними ризиками.

ТЕМА 5. Управління реалізацією інвестиційних проектів

Зміст та організація управління проектами. Практичні системи управління інвестиційними проектами: «основна» система, система «розширеного управління», система «під ключ». Організаційні структури управління проектами.

Система матеріально-технічного забезпечення інвестиційного проекту та її складові. Організаційні форми закупок як заходів, спрямованих на забезпечення проектів ресурсами. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах, необхідних для реалізації проекту.

Система контролю за інвестиційним проектом та її основна мета. Принципи побудови ефективної системи моніторингу реалізації інвестиційного проекту.

Види моніторингу впровадження інвестиційного проекту. Необхідність оцінки фактичної ефективності інвестиційних проектів. Методи, що передбачають використання концепції дисконтування, та ті, що її не передбачають.

ТЕМА 6. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту

Зміст інвестиційних ресурсів та їх форми. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів (самофінансування, акціонування, боргове фінансування, фінансування за рахунок дотацій, змішане фінансування).

Необхідність визначення вартості інвестиційних ресурсів та її сутність. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів. Моделі визначення вартості капіталу від залучення боргових ресурсів, від випуску акцій, за рахунок нерозподілених прибутків. Визначення середньозваженої вартості капіталу та зваженої граничної вартості капіталу.

Значення та властивості фінансового важеля (левериджа). Залежність між показниками рентабельності, структури капіталу, фінансового ризику і строку окупності, критерії оцінки в оптимізації структури капіталу інвестиційного проекту. Аналіз динаміки та структури джерел фінансування інвестиційних проектів.

ТЕМА 7. Методи проектного фінансування

Самофінансування інвестиційних проектів та корпоративне фінансування – їх необхідність та значення.

Необхідність та зміст кредитування інвестиційних проектів. Принципи банківського кредитування. Специфічні принципи банківського кредитування.

Класифікація кредитів, що йдуть на фінансування інвестиційних проектів підприємств. Ресурси для банківського кредитування, їх особливості, склад і порядок формування.

Ціна кредиту та фактори, що її зумовлюють. Характер і спосіб сплати відсотків під час банківського кредитуванні інвестиційних проектів. Нарахування відсотків за принципом «вартість плюс». Модель цінового лідерства. Диференціація позичкового відсотка під час кредитування інвестиційних проектів.

Роль НБУ у процесі банківського кредитування.

Зміст лізингу, об'єкти та види. Фінансовий лізинг як джерело фінансування інвестиційних проектів, його ознаки та організація. Переваги та недоліки лізингу перед банківським кредитом.

Учасники лізингових операцій, їх взаємовідносини та регулювання. Лізингові контракти, їх види, зміст та порядок укладання.

Лізингові платежі, їх призначення, види і склад. Розрахунок амортизаційних відрахувань під час визначення лізингових платежів. Порядок визначення розміру лізингового платежу. Лізинг в Україні, його стан, правове та організаційне забезпечення. Перспективи розвитку лізингових відносин в Україні.

Особливості та форми надання державних капітальних вкладень підприємствам, установам та організаціям. Порядок здійснення видатків на капітальне будівництво за рахунок державних капітальних вкладень та на умовах кредиту. Контроль за використанням державних капіталовкладень.

ТЕМА 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні

Необхідність та значення участі комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційних проектів. Участь комерційних банків у якості платіжних агентів, кредиторів, інвесторів та фінансових посередників.

Функції інституційних інвесторів у проектному фінансуванні: страхових компаній, лізингових компаній та інвестиційних компаній.

Вкладення капіталу на умовах концесії як форма фінансування інвестиційних проектів. Особливості реалізації концесійних проектів.

Мета та особливості створення банківського консорціуму. Участь банків-учасників та організатора в банківському консорціумі. Консорціумне фінансування проектів.

Реалізація проектів промислово-фінансовими групами та іншими господарськими угрупованнями.

Особливості фінансування енергозберігаючих проектів у житловому секторі. Механізм банківського кредитування ОСББ у сфері енергоефективності. Муніципальне співфінансування енергоефективних проектів. Організаційна підтримка процесу фінансування енергозберігаючих проектів у житловому секторі.

ТЕМА 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування

Необхідність та завдання оцінки банком об'єктів бізнесу. Інформаційна база для оцінки об'єктів бізнесу. Вартість підприємства та її види. Оцінна вартість. Види оцінки майна підприємств. Роль часової оцінки грошових потоків під час інвестування в об'єкти нерухомості.

Організація процесу оцінки об'єктів бізнесу. Принципи оцінки вартості підприємства та етапи. Звіт про оцінку майна, його основні розділи та вимоги до написання.

Оцінка об'єктів витратним методом.

Використання банком порівняльного підходу до оцінки об'єктів бізнесу. Доходний підхід до оцінки вартості майна підприємства. Оцінювачі об'єктів бізнесу та їх функції. Умови залучення банками експертів для оцінки нерухомого майна підприємств.

ТЕМА 10. Фінансування інноваційних проектів

Сутність інновацій та інноваційного процесу. Інноваційний проект та його основні складові. Особливості фінансування інноваційних проектів за участю венчурного капіталу.

Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.

Аналіз та оцінка інноваційних інвестицій. Методологічні засади оцінки ефективності інновацій. Система оціночних показників ефектив-

ності інновацій. Оціночні показники виробничої, інвестиційної, народногосподарської та бюджетної ефективності інновацій. Інтегральні оціночні показники ефективності інновацій (операційної, фінансової та інвестиційної). Порівняльний аналіз інтегральних оціночних показників ефективності нововведень.

ТЕМА 11. Фінансування проектів за участю іноземного капіталу

Роль міжнародних фінансово-кредитних установ у фінансуванні інвестиційних проектів. Необхідність та можливості залучення іноземних інвестиційних ресурсів.

Організація проектного фінансування основними іноземними фінансово-кредитними установами: Світовий банк (Міжнародний банк реконструкції та розвитку); Європейський банк реконструкції та розвитку. Міні- та мікрокредити ЄБРР малому та середньому бізнесу України.

Ефективність залучення іноземних позичок у вільних економічних та офшорних зонах. Стан фінансово-кредитних відносин України з іноземними інвесторами та перспективи їх розвитку.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Питання для обговорення	К-сть годин
1.	Тема 1. Теоретичні засади проектного фінансування	1. Зміст, характеристика і мотивація проектного фінансування. 2. Принципи проектного фінансування. 3. Види проектного фінансування. 4. Сучасний стан і перспективи розвитку проектного фінансування в Україні.	3
2.	Тема 2. Організація проектного фінансування	1. Зміст і складові системи проектного фінансування. 2. Суб'єкти проектного фінансування. 3. Порядок розроблення інвесторської проектно-кошторисної документації. 4. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.	3
3.	Тема 3. Передінвестиційні дослідження проектів	1. Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів як основний результат передінвестиційних досліджень 2. Регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування.	3
4.	Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування	1. Визначення та ідентифікація ризиків проектного фінансування. Основні принципи управління проектними ризиками. 2. Кількісний та якісний методи оцінки проектних ризиків. Аналіз чутливості проекту, метод сценаріїв, метод дерева рішень, імітаційне моделювання 3. Управління фінансовими ризиками під час реалізації інвестиційних проектів. 4. Заходи та інструменти щодо зниження ризиків під час проектного фінансування. Страхування як інструмент управління проектними ризиками.	4
5.	Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проектів	1. Управління проектами та їх організаційні структури. 2. Забезпечення проектів матеріально-технічними ресурсами. 3. Моніторинг запровадження інвестиційних проектів.	2

6.	Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту	1. Зміст інвестиційних ресурсів та їх форми. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів. 2. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів. 3. Значення та властивості фінансового важеля (левериджа)	3
7.	Тема 7. Методи проектного фінансування	1. Самофінансування інвестиційних проєктів та корпоративне фінансування – їх необхідність та значення. 2. Необхідність та зміст кредитування інвестиційних проєктів. Принципи банківського кредитування. Специфічні принципи банківського кредитування. 3. Фінансовий лізинг як джерело фінансування інвестиційних проєктів, його ознаки та організація. Переваги та недоліки лізингу перед банківським кредитом. Учасники лізингових операцій, їх взаємовідносини та регулювання. Лізингові контракти, їх види, зміст та порядок укладання. 4. Особливості та форми надання державних капітальних вкладень підприємствам, установам та організаціям. Контроль за використанням державних капіталовкладень.	2
8.	Тема 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні	1. Необхідність та значення участі комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційних проєктів. 2. Функції інституційних інвесторів у проектному фінансуванні: страхових компаній, лізингових компаній та інвестиційних компаній. 3. Вкладення капіталу на умовах концесії як форма фінансування інвестиційних проєктів. Особливості реалізації концесійних проєктів. 4. Мета та особливості створення банківського консорціуму. Участь банків-учасників та організатора в банківському консорціумі. Консорціумне фінансування проєктів.	3

9.	Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування	1. Необхідність та завдання оцінки банком об'єктів бізнесу. Види та принципи оцінки майна підприємств. 2. Організація процесу оцінки об'єктів бізнесу. Принципи та етапи оцінки вартості підприємств. 3. Національні стандарти оцінки бізнесу. Експерти оцінки нерухомого майна підприємства.	2
10.	Тема 10. Фінансування інноваційних проектів	1. Сутність інновацій та інноваційного процесу. 2. Інноваційний проект та його основні складові. 3. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проектів. 4. Особливості фінансування інноваційних проектів за участю венчурного капіталу. 5. Роль банків у фінансовому забезпеченні інноваційних проектів. 6. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.	2
11.	Тема 11. Фінансування проектів за участю іноземного капіталу	1. Проекти під егідою міжнародних фінансових організацій. 2. Проекти із залученням іноземних інвестицій.	3
Разом			30

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва тем	Питання для розгляду	К-ть годин
1	<p>Тема 1. Теоретичні засади проектного фінансування</p>	<p>1. Сутність проектного фінансування як методу організації інвестицій в реальному секторі економіки та особливості порівняно з традиційним банківським кредитуванням інвестиційних проектів.</p> <p>2. Методи фінансування інвестиційних проектів із застосуванням схем проектного фінансування. Особливості корпоративного проектного фінансування та банківського проектного фінансування. Об'єкти проектного фінансування.</p> <p>3. Проблеми у сфері проектного фінансування. Тенденції розвитку проектного фінансування в Україні.</p>	3
2	<p>Тема 2. Організація проектного фінансування</p>	<p>1. Склад та порядок розробки проектно-кошторисної документації. Управління розробкою. Автоматизація проектних робіт.</p> <p>2. Критерії відбору інвестиційних проектів фінансово-кредитними установами.</p> <p>3. Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування.</p> <p>4. Процедура складання договорів. Особливості укладання та виконання договорів.</p>	3
3	<p>Тема 3. Передінвестиційні дослідження проектів</p>	<p>1. Обґрунтування доцільності інвестування. Чинники, що формують інвестиційний клімат.</p> <p>2. Розробка техніко-економічного обґрунтування проекту.</p> <p>3. Бюджетування інвестиційного проекту. Порівняльна характеристика позитивних та негативних потоків грошових коштів. Визначення початкових інвестиційних витрат.</p>	3

4	<p>Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування</p>	<p>1. Визначення та ідентифікація ризиків. Формалізований опис невизначеності проектного фінансування. Проектні ризики та їх класифікація. Основні принципи управління проектними ризиками. 2. Види фінансових ризиків. Управління фінансовими ризиками під час реалізації інвестиційних проектів. Управління ризиками кредиторів проекту. 3. Критерії оцінки кредитного ризику. Репутація, можливість, капітал, умови, застава. Лімітування кредитів, диверсифікація кредитних вкладень, забезпеченість позичок, оцінка кредитоспроможності позичальника, оперативність під час стягнення боргу, страхування кредитних операцій. 4. Заходи та інструменти щодо зниження ризиків під час проектного фінансування. Розподіл ризиків між учасниками інвестиційного проекту. Страхування як інструмент управління проектними ризиками.</p>	4
5	<p>Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проектів</p>	<p>1. Система контролю за інвестиційним проектом та її основна мета. Принципи побудови ефективної системи моніторингу реалізації інвестиційного проекту. 2. Види моніторингу впровадження інвестиційного проекту. Необхідність оцінки фактичної ефективності інвестиційних проектів. Методи, що передбачають використання концепції дисконтування, та ті, що її не передбачають.</p>	2
6	<p>Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту</p>	<p>1. Зміст інвестиційних ресурсів та їх форми. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів (самофінансування, акціонування, боргове фінансування, фінансування за рахунок дотацій, змішане фінансування. 2. Значення та властивості фінансового важеля (левериджа).</p>	3

		Залежність між показниками рентабельності, структури капіталу, фінансового ризику і строку окупності, критерії оцінки в оптимізації структури капіталу інвестиційного проекту. 3. Аналіз динаміки та структури джерел фінансування інвестиційних проектів.	
7	Тема 7. Методи проектного фінансування	1. Самофінансування інвестиційних проектів та корпоративне фінансування - їх необхідність та значення. 2. Модель цінового лідерства. Диференціація позичкового відсотка під час кредитування інвестиційних проектів. Роль НБУ у процесі банківського кредитування. 3. Лізингові платежі, їх призначення, види і склад. Розрахунок амортизаційних відрахувань під час визначення лізингових платежів. Порядок визначення розміру лізингового платежу. Лізинг в Україні, його стан, правове та організаційне забезпечення. Перспективи розвитку лізингових відносин в Україні.	2
8	Тема 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні	1. Необхідність та значення участі комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційних проектів. Участь комерційних банків у якості платіжних агентів, кредиторів, інвесторів та фінансових посередників. 2. Функції інституційних інвесторів у проектному фінансуванні: страхових компаній, лізингових компаній та інвестиційних компаній. 3. Вкладення капіталу на умовах концесії як форма фінансування інвестиційних проектів. Особливості реалізації концесійних проектів. 4. Реалізація проектів промислово-фінансовими групами та іншими господарськими угрупованнями.	3
9	Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування	1. Необхідність та завдання оцінки банком об'єктів бізнесу. Вартість підприємства та її види. Оцінна вартість. Види оцінки майна підприємств.	2

		2. Організація процесу оцінки об'єктів бізнесу. Принципи оцінки вартості. Використання банком порівняльного підходу до оцінки об'єктів бізнесу. Оцінювачі об'єктів бізнесу та їх функції. Умови залучення банками експертів для оцінки нерухомого майна підприємств.	
10	Тема 10. Фінансування інноваційних проектів	1. Особливості фінансування інноваційних проектів за участю венчурного капіталу. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу. 2. Аналіз та оцінка інноваційних інвестицій. Методологічні засади оцінки ефективності інновацій. Порівняльний аналіз інтегральних оціночних показників ефективності нововведень.	2
11	Тема 11. Фінансування проектів за участю іноземного капіталу	1. Організація проектного фінансування основними іноземними фінансово-кредитними установами: Світовий банк (Міжнародний банк реконструкції та розвитку); Європейський банк реконструкції та розвитку. Міні- та мікрокредити ЄБРР малому та середньому бізнесу України. 2. Ефективність залучення іноземних позичок у вільних економічних та офшорних зонах. 3. Стан фінансово-кредитних відносин України з іноземними інвесторами та перспективи їх розвитку.	3
	Разом		30

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Завдання до теми 1

1. Скласти логіко-структурні схеми:

- а) відмінні і спільні характеристики банківського кредитування і проектного фінансування;
- б) відмінні і спільні характеристики корпоративного і проектного фінансування.

2. Підготувати творчо-аналітичне завдання:

- а) проаналізувати участь українських банків у проектному фінансуванні;
- б) узагальнити досвід світових банків-лідерів у сфері проектного фінансування.

Завдання до теми 2

1. Скласти логіко-структурні схеми:

- а) схеми паралельного і послідовного проектного фінансування;
- б) визначити проблеми розвитку проектного фінансування в світі та окремо – в умовах фаз циклічного розвитку економіки.

2. Підготувати творчо-аналітичне завдання:

- а) визначити проблеми розвитку проектного фінансування в світі та окремо – в умовах фаз циклічного розвитку економіки;
- б) проаналізувати стан світового ринку проектного фінансування (географія, галузева структура).

Завдання до теми 3

Творчо-аналітичне завдання:

- а) на основі ЗУ «Про банки і банківську діяльність», Інструкції «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» визначить, які обмеження мають вітчизняні банки, коли беруть участь у проектному фінансуванні;
- б) розрахувати та проаналізувати потенціал участі вітчизняних банків у проектному фінансуванні на основі їх наявної ресурсної бази;
- в) проаналізувати реалізацію державно-приватного партнерства в Україні та виконання на цій основі інвестиційних проектів.

Завдання до теми 4

1. Проходження підсумкового тесту з тем 1 – 4 в програмній оболонці Moodle.
2. З метою підвищення якості підготовки студентів і котирування випускників на ринку праці керівництво інституту хоче обрати найбільш ефективні напрямки подальшого розвитку. Можливі напрямки розвитку наведені у таблиці нижче.

Мета: засвоїти методику вибору інвестиційних можливостей методом експертних оцінок.

Код	Назва напрямку інвестиційної можливості
А	Будівництво нового навчального корпусу, оснащення його сучасним обладнанням для читання лекцій, проведення практичних і семінарських занять, індивідуальної роботи, дипломного проектування тощо
В	Будівництво нового гуртожитку з розміщенням студентів по одному/ двоє в окремих кімнатах з усіма необхідними умовами для життя і навчання
С	Збільшення годин аудиторної роботи з викладачами (лекцій, практичних, семінарів) і зменшення годин самостійної та індивідуальної роботи
Д	Запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти як спосіб організації навчання здобувачів за денною формою навчання, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, установах, організаціях
Е	Створення системи дистанційного навчання студентів, яка за допомогою інтернету створює умови для навчання у будь-якій час (потребує придбання серверу, розробки дистанційних курсів, підготовки викладачів і студентів до використання нової технології навчання, придбання ліцензії та інше)
Ф	Створення в гуртожитку умов для розміщення студентів усіх форм навчання і роботи у системі дистанційного навчання інституту (обладнання на кожному поверху комп'ютерних класів, підключення класів і кімнат до інтернету і локальної мережі інституту, фахових наукових електронних баз даних)
Г	Збільшення бібліотечного фонду шляхом придбання сучасних вітчизняних і зарубіжних навчальних посібників, наукових та періодичних видань
Н	Організація за рахунок інституту зарубіжної переддипломної практики та стажування за напрямами підготовки студентів, які вільно володіють іноземною мовою та займаються науковими дослідженнями з молодших курсів
І	Підвищення зарплати викладачів з урахуванням кваліфікації та професійної майстерності до рівня, що не викликає потреби в корупційних діях
Ж	Впровадження «нової формули фінансування закладів вищої освіти» (зняти пряму залежність фінансування вищів від кількості студентів і спрямувати гроші в найкращі заклади, які оцінюватимуться за конкретними показниками). У результаті університети матимуть більше мотивації підвищувати власну ефективність
К	Впровадження індикативної собівартості навчання. Передбачає поступове зростання вартості навчання студентів-контрактників до рівня, що за кожного студента-бюджетника сплачує держава. Допоможе встановити вартість навчання на рівні реальних витрат та дозволить платити вищу заробітну плату вмотивованим викладачам

Усі напрямки розвитку впливають на якість навчання, сприяють підвищенню рівня знань та вмінь студентів і потребують значних коштів, але ж у план фінансування треба включити тільки ті напрямки, які найсильніше впливають на рівень підготовки майбутніх фахівців, тобто є найбільш важливими.

Використовуючи метод експертних оцінок [1 - 3], проведіть опитування студентів і оберіть найбільш важливий, на їх думку, напрямок розвитку інституту, розрахуйте показники узгодженості думок студентів і сформулюйте остаточні висновки відносно їх вибору.

Керівництво хоче знати думку студентів з приводу досягнення спільної мети студентів і викладачів шляхом здійснення найбільш важливих напрямків розвитку інституту .

Завдання до теми 5

1. Кейс-завдання: «Рефінансування проектів Приватної фінансової ініціативи (PFI)»

«Ризики в PFI-контракті значно вище на початковому етапі для підрядника, ніж у традиційних контрактах», – говорить Марк Бакстер, заступник директора державного приватного партнерства (PPP) Miller Construction, яке було залучене до реалізації PFI-контрактів на будівництво 60 шкіл загальною вартістю понад мільярд фунтів. Як правило, це проекти на велику суму з фіксованою ціною, і якщо ви неправильно оціните свої можливості, то після того як ви укладете угоду, для маневрів не залишиться місця.

«Реалізуючи подібні проекти, компанія бере кредит у банку. Якщо ви не встигаєте виплатити відсотки по кредиту, то повинні не тільки погасити заборгованість перед банком, але і виплатити штраф клієнту. Причому цей штраф значно вище, ніж у звичайних договорах на будівництво, оскільки саме компанія-підрядник обслуговує позику, а не замовник», – пояснює Марк Бакстер.

Інша незвичайна риса приватної фінансової ініціативи – довгостроковість проектів, які можуть тривати більше 25 років, а в деяких випадках – близько 40. «Раніше термін дії контракту визначався позичальниками виходячи з того часу, на який вони готові були позичати кошти. Зазвичай це 25–30 років, таким же був і термін дії договору», – розповідає Марк Бакстер.

Приватні компанії фінансують проект, а понесені ними витрати компенсуються державою на щомісячній основі. Як і з будь-якою «заставною», чим більший термін дії договору, тим дешевше компаніям обходиться фінансування.

Найбільш поширена ситуація на ранніх стадіях розвитку PFI – спроби компаній підвищити свій прибуток за рахунок рефінансування

проектів. Коли який-небудь проект вже був запущений і в успіху не виникало сумнівів, підрядникам нескладно було знайти нового «спонсора», який погодився б рефінансувати угоду на більш вигідних умовах: більший термін і менша процентна ставка по кредиту.

Але оскільки виплати від держави залишалися незмінними, зниження витрат після рефінансування значно збільшувало чистий прибуток компаній підрядників.

Такий підхід до ведення бізнесу розлютив замовників із боку держави. Ними це сприймалося як обман, оскільки розмір виплат багато в чому залежав від заявлених спочатку компанією-підрядником витрат. Відбулося навіть кілька судових розглядів із цього питання. Найвідоміша справа – PFI-проект в'язниці Fazakerley в Кілмарноку, коли за рахунок рефінансування зростання прибутків компанії-підрядника склало 81 % (за даними національного фінансово-ревізійного управління).

Однак пізніше Комітет із державного бюджету вирішив, що такий підхід – не фінансова афера, а якісне управлінське рішення за умови, якщо підрядник отримає мінімум 30 % від результату рефінансування.

а) У чому особливості фінансування проектів Приватної фінансової ініціативи?

б) На які ризики йде компанія-підрядник?

в) Чому в таких проектах зазвичай доцільним є проведення рефінансування?

г) Які збитки несе держава у випадку рефінансування проектів?

Завдання до теми 6

Проходження тестування з конкретної теми в програмній оболонці Moodle.

Завдання до теми 7

Проходження тестування з конкретної теми в програмній оболонці Moodle.

Завдання до теми 8

1. Кейс-завдання: *«Фінансування будівництва четвертої лінії столичного метрополітену на Троєщині»*

Будівництво четвертої лінії столичного метрополітену на Троєщину, найімовірніше, фінансуватиме консорціум банків. Про це повідомив заступник голови Київської міськдержадміністрації. Він не вбачає загроз для реалізації цього проекту після того, як із переговорного процесу з питання фінансування зазначеного будівництва може вийти Х-економбанк (ХЕБ), як про це писали ЗМІ.

«Нині триває процес пошуку кредиторів. Це буде дуже великий кредит. Буде консорціум банків – не думаю, що один банк фінансуватиме цей проект. Після всіх процедур щодо погодження буде оголошено конкурс, мінімізовано ризики, збалансовано фінансове навантаження», – сказав він.

Водночас у прес-службі Х-економбанку повідомили, що банк може розглянути можливість фінансування проекту будівництва четвертої лінії Київського метрополітену на Троєщину за умови отримання статусу міжнародної фінансової організації (МФО) на території України.

«ХЕБ звернувся до Адміністрації Президента України і до міжурядової комісії з економічного співробітництва із запитом щодо можливості надання банку такого статусу відповідно до законодавства України та наявних прецедентів – німецький банк KfW отримав статус МФО в Україні», – сказав представник прес-служби.

За його словами, статус МФО дасть змогу забезпечити необхідний рівень довгострокової підтримки кредитоспроможності фінансування КМДА з бюджету України для реалізації проекту та врахувати вимоги нормативно-правової бази ХЕБ у частині фінансування інвестиційних проектів за межами своєї країни, що передбачає можливість відбору конкурсантів на право реалізації проекту за правилами фінансуючої організації.

У липні 2019 року дочірнє товариство Х-економ-банку – ВАТ «Федеральний центр проектного фінансування» (ФЦПФ) виграло конкурс, організований комунальним підприємством виконавчого органу Київської міськради «Київсистемоменеджмент», на послуги інвестиційного консультування з формування проекту будівництва четвертої лінії метро Києва на умовах державно-приватного партнерства. У серпні відповідно до результатів конкурсу було погоджено і підписано контракт між «Київсистемоменеджмент» та ФЦПФ.

До складу консорціуму на чолі з ФЦПФ входить ХЕБ, французька юридична компанія з офісом у Києві, українська юридична фірма, міжнародна інжинірингова компанія, а також «Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства».

Як повідомили в прес-службі ХЕБ, на сьогодні консультанти завершили перший етап робіт, який передбачає розроблення індикативних параметрів та основних планованих результатів реалізації проекту, проведення попередніх фінансових розрахунків, а також формування пропозиції за умовами реалізації проекту для обговорення їх прийнятності для замовника.

Участь ХЕБ у фінансуванні проекту може бути розглянуто після звернення потенційного позичальника, що має необхідні юридичні права

з реалізації проекту. При цьому необхідно враховувати, що X-економбанк як іноземний банк розвитку підтримує експорт закордонних товарів, продукції та послуги.

а) Які переваги надає статус міжнародної фінансової організації на території України?

б) Які переваги надає реалізація проектного фінансування в рамках державно-приватного партнерства?

в) Проаналізувати переваги участі в цьому проекті українських, зарубіжних банків та консорціуму банків.

Завдання до теми 9

Проходження тестування з конкретної теми в програмній оболонці Moodle.

Завдання до теми 10

Захист, представлення, економічне обґрунтування та розгляд інвестиційного проекту.

Завдання до теми 11

Захист, представлення, економічне обґрунтування та розгляд інвестиційного проекту.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Розподіл годин для самостійної роботи студентів денної форми навчання з підготовки:

– до самостійних занять – 115 год.

№ з/п	Назва теми	Питання для самостійного опрацювання	Форми виконання	К-ть год
1	Тема 1. Теоретичні засади проектного фінансування	1. Зміст та характеристика проектного фінансування. Відмінність підходу до визначення проектного фінансування в європейських країнах (Німеччині, Франції, Великої Британії та ін.) і в США? Види проектного фінансування. 2. Світовий досвід розвитку проектного фінансування. 3. Передумови розвитку проектного фінансування в Україні.	доповідь, таблиця, структурно-логічні схеми	10
2	Тема 2. Організація проектного фінансування	1. Зміст та складові системи проектного фінансування. 2. Правове регулювання договірних відносин щодо проектного фінансування. 3. Аналіз реальності вартості проекту і графіка його фінансування, обґрунтованість прогнозу експлуатаційних витрат і доходів за проектом та економічною прийнятністю проекту.	конспект, реферат, структурно-логічні схеми	10
3	Тема 3. Передінвестиційні дослідження проектів	1. Зміст та характеристика інвестиційних проектів. 2. Бюджетування інвестиційних проектів. Методи оцінки інвестиційних рішень. 3. Види проектних робіт за рекомендаціями Всесвітнього банку. Напрямки проектних досліджень за екомендаціями ЮНІДО. 4. Структура або конфігурація інвестиційного проекту. Конфігурація різних видів проектів.	конспект, реферат, доповідь, структурно-логічні схеми	10

4	Тема 4. Заходи та інструменти управління ризиками проектного фінансування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ризики, що супроводжують проект на його різних стадіях, їх диверсифікація. 2. Оцінка кредитоспроможності позичальника проектних ресурсів. 3. Основні інструменти та методи в управлінні ризиками проектного фінансування. 	реферат, доповідь, таблиця, структурно-логічні схеми	10
5	Тема 5. Управління реалізацією інвестиційних проектів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми оцінки ефективності інвестиційних проектів. 2. Поняття та склад грошового потоку. 3. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів (дис.-контурвання, прості методи оцінки, методи оцінки конкуруючих інвестиційних проектів). 4. Термін «життя» інвестиційних проектів. 	конспект, реферат, доповідь, структурно-логічні схеми	10
6	Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційного проекту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія формування інвестиційних ресурсів. 2. Прогнозування потреби в загальному обсязі інвестиційних ресурсів. 3. Фінансове планування та інвестиційне проектування проектів. 	конспект, реферат, доповідь, структурно-логічні схеми	11
7	Тема 7. Методи проектного фінансування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самофінансування інвестиційних проектів. 2. Акціонування як метод фінансування інвестиційних проектів. 3. Кредитування інвестиційних проектів. Лізинг та його різновиди під час фінансування інвестиційних проектів. 4. Державне фінансування інвестиційних проектів. 	таблиця, конспект, реферат, доповідь, структурно-логічні схеми	11
8	Тема 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові установи як учасники проектного фінансування. 2. Роль комерційних банків у проектному фінансуванні. Консорціумне фінансування інвестиційних проектів. 3. Реалізація інвестиційних проектів промисловофінан- 	конспект, реферат, доповідь, структурно-логічні схеми	10

		совими угрупованнями. Особливості реалізації концесійних проектів.		
9	Тема 9. Оцінювання майна суб'єктів проектного фінансування	1. Стандарти оцінки бізнесу в Україні. 2. Організація процесу оцінки вартості майна та майнових прав підприємств. 3. Методи оцінки вартості майна підприємств - учасників проектного фінансування. 4. Аналіз фінансового стану підприємства як основа оцінки його бізнесу.	конспект, реферат, доповідь, таблиця, структурно- логічні схеми	10
10	Тема 10. Фінансування інноваційних проектів	1. Інноваційний проект та його основні складові. Обґрунтування доцільності фінансування інноваційних проектів. 2. Особливості фінансування інноваційних проектів за участю венчурного капіталу. Роль банків у фінансовому забезпеченні інноваційних проектів. 3. Фінансово-кредитні важелі стимулювання залучення капіталу в інноваційну сферу.	конспект, реферат, доповідь, таблиця, структурно- логічні схеми	12
11	Тема 11. Фінансування проектів за участю іноземного капіталу	1. Проекти під егідою міжнародних фінансових організацій. 2. Проекти із залученням іноземних інвестицій. 3. Проекти у вільних еконо- мічних та офшорних зонах.	конспект, реферат, доповідь, таблиця, структурно- логічні схеми	11
Разом				115

Опрацювання питань для самостійної роботи пропонується студентам виконувати на підставі додаткових інформаційних джерел (періодичні видання) та інтернет-ресурсів, які наведені у переліку рекомендованої літератури.

Результати самостійної роботи представляються (для оцінювання) на практичних, індивідуальних заняттях, консультаціях у таких формах: конспект, есе, доповідь, аналітична таблиця, структурно-логічні схеми, презентації, індивідуальні проекти.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання

1. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.
2. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали, що використовується.

Шкала переведення балів зі 100-бальної шкали оцінювання в оцінки за національною шкалою

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 - 100	відмінно	Зараховано
70 - 89	добре	
50 - 69	задовільно	
1 - 49	незадовільно	не зараховано

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- інтерактивні практичні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах; розрахункові роботи;
- індивідуальні проекти.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю за навчальною дисципліною «Інвестування (рівень В – Проектне фінансування)» - екзамен.

Форми поточного контролю під час навчальних занять: тестування, бліц-опитування, контрольна робота, захист результатів виконання групових або індивідуальних аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискус, есе, колоквіум тощо.

Розподіл балів, які може накопичувати здобувач вищої освіти під час вивчення дисципліни «Інвестування (рівень В – Проектне фінансування)», наведено в таблиці нижче.

Для студентів денної форми навчання: поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях, оцінка виконання практичних домашніх завдань, аудиторне розв'язання задач, тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю, проведення двох контролів.

Для студентів заочної форми навчання додатково передбачено виконання і захист контрольної роботи.

**Форми контролю результатів навчання студентів
за навчальною дисципліною «Інвестування
(рівень В – Проектне фінансування)» та їх оцінювання**

№	Форми контролю	Максимальна кількість балів за денною формою навчання
1	Поточний контроль:	до 60 балів
	Участь в аудиторному бліцопитуванні	до 15 балів
	Розв'язання тестових завдань	до 15 балів
	Розв'язання ситуаційних завдань	до 15 балів
	Розробка дослідницько-аналітичних матеріалів, презентація та захист бізнес-кейсу. Представлення результатів дослідницько-аналітичних матеріалів на конкурсах, конференціях, участь в олімпіаді з дисципліни тощо	до 15 балів
2	Підсумковий контроль: екзамен	до 40 балів
	Всього	до 100 балів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Чим зумовлена поява проектного фінансування?
2. За якими критеріями доцільно проводити вибір схеми інвестиційних проектів?
3. Складові схеми фінансування.
4. Загальні правила розробки схем фінансування інвестиційних проектів.
5. Основні підходи до визначення сутності проектного фінансування.
6. З чого складається комерційна винагорода банку-організатора?
7. Метод сек'юритизації.
8. Особливості проектного фінансування порівняно з традиційним банківським кредитуванням.
9. Переваги проектного фінансування порівняно з іншими формами фінансування.
10. Принципи проектного фінансування.
11. Форми проектного фінансування.
12. Етапи проектного фінансування.
13. Основні критерії, якими потрібно керуватися у розробленні схем фінансування інвестиційного проекту.
14. Учасники інвестиційного проекту.
15. Основні характеристики проекту.
16. Класифікація інвестиційних проектів.
17. Життєвий цикл проекту.
18. Основні стадії (фази) проекту.
19. Основні причини появи проектів.
20. Причини, через які ідея проекту може бути відхилена.
21. Зміст Декларації про наміри.
22. Попередній аналіз здійснюваності проекту.
23. Обґрунтування інвестицій.
24. Обґрунтування і документи для прийняття попереднього інвестиційного рішення.
25. Попередній план проекту.
26. Організація виконання передінвестиційних досліджень.
27. Етапи оцінки життєвого циклу проекту.
28. Цілі складання бюджету. Етапи розробки бюджетів.
29. Призначення бюджетування інвестиційних проектів.
30. Види бюджетів.
31. Кредитний план.
32. Бюджетування на нульовій основі.
33. Бюджетування знизу нагору.

34. Бюджетний регламент.
35. Розробка проектної документації.
36. Кошторисна документація.
37. Поняття «кошторис проекту».
38. Функції кошторису проекту.
39. Ринковий (контрактний) метод оцінки проектних витрат.
40. Позиційний метод.
41. Метод укрупнених показників.
42. Функції бюджету проекту.
43. Основні розділи плану фінансування.
44. Мета комерційної експертизи.
45. Що підлягає технічній експертизі?
46. Завдання фінансової експертизи.
47. Державна експертиза інвестиційних проектів.
48. Хто проводить державну експертизу інвестиційних проектів?
49. Які об'єкти підлягають обов'язковій експертизі?
50. Процес формування інвестиційних ресурсів.
51. Основна мета формування інвестиційних ресурсів.
52. Принципи формування інвестиційних ресурсів.
53. Як класифікують джерела інвестування?
54. Переваги внутрішніх (власних) джерел інвестування.
55. Що Ви розумієте під «акціонуванням»?
56. Особливості боргового фінансування.
57. Фінансування інвестиційних проектів шляхом надання дотацій.
58. Державний інвестиційний кредит.
59. Міжнародний інвестиційний кредит.
60. Сутність поняття «проектний ризик».
61. Види проектних ризиків.
62. Які етапи включає в себе процес аналізу економічного ризику спеціальних проектів?
63. Методи кількісного та якісного аналізу ризику.
64. Принципи вибору конкретної міри допустимого проектного ризику.
65. Зниження міри ризику.
66. Інструменти нейтралізації ризиків.
67. Розкрийте сутність понять «моніторинг» та «контроль».
68. Способи контролю проекту. Етапи процесу контролю проекту.
69. Особливості моніторингу проекту.
70. Вимірювання прогресу виконання робіт проекту.

ГЛОСАРІЙ

Акціонування або корпоративне фінансування – фінансування, за якого інвестується конкретна діяльність галузі або підприємства.

Аналіз ризиків – дослідження ефективності точок контролю процесу щодо заданих стресових впливів з метою визначення, коли слід очікувати збою. Також може означати визначення рівня ризику, супутнього конкретному плану дій, і ймовірності відмови – наприклад, ймовірності провалу проекту, якщо певні дії будуть чи не будуть виконані.

База даних ризику – сховище для збору, обробки та аналізу даних, що отримані та використані в процесах управління ризиками.

Бізнес-план – структурований і ретельно підготовлений документ, який містить резюме проекту, опис проектної продукції (товару, послуги), ринку її збуту, стратегії маркетингу, виробничої програми, організації виробництва, фінансового плану, оцінку ризиків та рентабельності проекту.

Бюджет по завершенню – сума всіх складових бюджету, встановлених для робіт, що виконуються в рамках проекту, елементу ієрархічної структури робіт або планової операції. Загальний плановий обсяг проекту.

Бюджет проекту – затверджена оцінка проекту, будь-якого елементу ієрархічної структури робіт або будь-якої планової операції.

Бюджетування – процес (діяльність) визначення вартісних значень виконуваних у рамках проекту робіт і проекту в цілому, процес формування бюджету проекту, що містить затверджений розподіл витрат за видами робіт, статтями витрат, за часом виконання робіт, центрами витрат або за іншою структурою.

Вартісна оцінка проекту – процес розробки приблизної оцінки вартості ресурсів, необхідних для завершення операцій проекту.

Верифікація проекту – метод оцінки елемента або продукту в кінці фази або проекту з метою упевнитися, що він задовольняє зазначеним вимогам.

Відсоток виконання робіт – оцінка (у відсотках) частки виконаних робіт операції або елементу ієрархічної структури робіт.

Група процесів управління проектом – логічне об'єднання процесів управління проектом, описане в керівництві до зведення знань з управління проектами. До груп процесів управління проектами входять процеси ініціації, процеси планування, процеси виконання, процеси моніторингу та управління і завершальні процеси. Всі ці п'ять груп потрібні будь-якому проекту, у них є чіткі внутрішні залежності і вони повинні виконуватися в одній і тій же послідовності в кожному проекті,

незалежно від галузі застосування або специфіки життєвого циклу проєкту. Групи процесів управління проєктами не є фазами проєкту.

Декомпозиція (метод) - метод планування, що передбачає розділення змісту проєкту і результатів поставки проєкту на більш дрібні і легко керовані елементи до тих пір, поки роботи за проєктом, пов'язані з виконанням змісту проєкту і забезпеченням результатів поставки, не будуть визначені досить детально для виконання, відстеження та моніторингу цих робіт.

Дефект проєкту - недосконалість або упущення в елементі проєкту, через що цей елемент не відповідає вимогам або характеристикам і повинен бути або виправлений або замінений.

Дефіцитне фінансування – державні запозичення під гарантію держави з утворенням державного боргу і подальшим розподілом інвестицій за проєктами і суб'єктами інвестиційної діяльності. Держава гарантує і здійснює повернення боргів.

Договір концесії (концесійний договір) – договір, відповідно до якого уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати його управління (експлуатацією) відповідно до цього Закону з метою задоволення громадських потреб.

Експертиза – це діяльність залучених фахівців (експертів) або експертної комісії, яка пов'язана: з аналізом і дослідженням об'єктів та завершується випуском акта і висновками, а в окремих випадках – наданням сертифіката якості (або відповідності); з перевіркою якості товарів, робіт, послуг.

Експертні оцінки - судження, що надаються на підставі компетенції в галузі застосування, сфері знань, дисципліни, індустрії і т.п., які відповідають виконуваній операції. Експертизу можуть здійснювати як групи, так і окремі особи, що володіють спеціалізованою освітою, знанням, навичками, досвідом або навчанням. Може бути кілька джерел, в тому числі: інші підрозділи виконавчої організації; консультанти; учасники проєкту, включаючи замовників, професійні та технічні асоціації та галузеві групи.

Життєвий цикл проєкту - набір зазвичай послідовних фаз проєкту, кількість і склад яких визначається потребами управління проєктом організації або організаціями, які беруть участь у проєкті. Життєвий цикл можна документувати за допомогою методології.

Закриті тендери – тендери, у яких беруть участь тільки ті підрядники (не менше ніж три), які одержали від замовника запрошення до тендерів.

Залишковий ризик - ризик, що залишився після застосування реагування на ризики.

Замовник проекту - особа або організація, які будуть використовувати продукт, послугу або результат проекту.

Зниження ризиків - пов'язаний з загрозами метод планування реагування на ризики, який прагне знизити ймовірність і / або вплив ризиків до прийняттого рівня.

Ідентифікація ризиків - процес визначення того, які ризики здатні вплинути на проект, і документування характеристик цих ризиків.

Імітаційне моделювання - метод моделювання, в якому моделі бізнес-процесів використовуються для прогнозу показників процесу в різних обставинах і за різного навантаження. Імітаційне моделювання буває як формальним, так і неформальним, і може проводитися багатьма способами.

Інвестиційний проект - це документ, який містить систему взаємопов'язаних у часі й просторі та узгоджених з ресурсами заходів і дій, спрямованих на розвиток економіки підприємства.

Ініціація проекту - запуск процесу, який може завершитися авторизацією і визначенням змісту нового проекту.

Інформаційна система управління проектами - інформаційна система, яка складається з інструментів і методів, що використовуються для збору, інтеграції та поширення результатів процесів управління проектами. Вона використовується для підтримки всіх аспектів проекту від ініціації до завершення і може включати в себе як ручні, так і автоматизовані системи.

Капітальні інвестиції - вкладення коштів у придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних фондів та нематеріальних активів, що підлягають амортизації.

Картельна ціна - різновид монопольної ціни, що встановлюється учасниками картелю на підставі спільної угоди з метою не допустити зниження цін окремими його учасниками, усунути конкурентів і забезпечити умови для одержання монопольного прибутку.

Консорціум - тимчасове добровільне об'єднання учасників проекту на основі загальної угоди для здійснення капіталомісткого прибуткового проекту, угоди про виробничу, комерційну, фінансову кооперацію.

Концесіонер - суб'єкт підприємницької діяльності, який на підставі договору отримав концесію.

Концесія - договір про передачу природних багатств, підприємств, інших господарських об'єктів, що належать державі чи місцевим органам влади, в тимчасову експлуатацію іншим державам, іноземним фірмам, приватним особам.

Кошторис проекту – документ, що містить обґрунтування і розрахунок вартості проекту (контракту) на підставі обсягів робіт за проектом, необхідних ресурсів і цін за ресурси.

Лізинг – підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових ресурсів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів.

Менеджер проекту – особа, призначена виконуючою організацією для досягнення цілей проекту.

Метод Делфі – метод збору інформації, який використовується для досягнення консенсусу експертів за деякими питаннями. У цьому методі експерти беруть участь на умовах анонімності. Організатор за допомогою опитувальника представляє ідеї щодо важливих моментів проекту, що належать до конкретного питання. Відповіді підсумовуються і повертаються експертам для коментарів. Консенсусу можна досягти за кілька циклів цього процесу. Метод Делфі допомагає подолати необ'єктивність у даних і усуває надмірний вплив окремих осіб на результат обговорення.

Метод Монте-Карло – метод багаторазово розраховує (або виконує ітерації) вартості або тривалості проекту з використанням вхідних величин, довільно взятих з можливих значень вартості або тривалості, з метою отримання розподілу ймовірностей значення загальної вартості проекту або дат завершення проекту.

Монопольна ціна – ціна товару, виробленого підприємством-монополістом чи монополістичним об'єднанням.

Науково-технічна експертиза – перевірка, яка повинна відображати науково-технічний рівень роботи (заявника), її новизну, чіткість розуміння заявником вирішуваної проблеми і можливість її ефективного рішення, включаючи в необхідних випадках правильність розуміння заявником стану ринку і прийнятої моделі рішення проблеми збуту.

Опціон – це цінний папір, що дає власнику право на купівлю або продаж акції в деякий майбутній момент часу, але за наперед відомою ціною.

Оферент – фізична або юридична особа, котра пропонує оферту.

Оферта – формальна пропозиція однієї особи іншій укласти угоди із зазначенням усіх необхідних для її укладення умов.

Оцінка ефективності проекту – виявлення відхилень поточної ефективності процесу від планових показників, що встановлені цілями

організації. Порівняння може проводитися щодо стандартів, цільових рівнів або фактичних показників минулих періодів.

Передінвестиційна фаза проекту – фаза, яка включає в себе ідентифікацію проекту, розробку та експертну оцінку проекту, тобто етапи, котрі передують початку реального процесу капітальних вкладень.

План управління проектом – затверджений формальний документ, в якому зазначено, як проєкт буде виконуватися і як буде відбуватися моніторинг і управління проектом. План може бути узагальненим або докладним, а також може включати в себе один або декілька допоміжних планів управління (якістю, комунікаціями, забезпечення персоналом, розкладом, ризиками, змістом) та інші документи з планування.

Показник ефективності бізнес-процесів – це числовий показник, який дозволяє оцінити ступінь ефективності виконання процесу по відношенню до цільового значення. Набір показників ефективності бізнес-процесу формують процесний дашборд (process performance dashboard). Зазвичай до показників висуваються такі вимоги: конкретність, вимірюваність, порівнянність, достовірність, неупередженість, перевага вигід над витратами, взаємозв'язок з цілями компанії. На основі РРІ приймаються рішення, формуються внутрішні контролю і визначаються антиризикові заходи.

Проект – це комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблення для досягнення певних цілей протягом заданого часу за встановлених ресурсних обмежень.

Проектне фінансування – форма реалізації фінансово-кредитних відносин учасників, пов'язаних з організацією та фінансуванням інвестиційного проекту за умови, що джерелами погашення заборгованості є грошові потоки, генеровані самим проектом.

Проектно-кошторисна документація – сукупність проектних і кошторисних документів, у яких відображені прийняті проектні рішення та визначено вартість будівництва нових, розширення, реконструкції, переобладнання чинних підприємств, будівель і споруд.

Регрес – це право кредитора висувати фінансові вимоги до позичальника. Право регресу регламентує відносини між суб'єктами інвестиційного процесу. У разі застосування проектного фінансування банки використовують фінансування з частковим регресом або без регресу на позичальника.

Рентабельність – виражений у відсотках відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність використання витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції.

Розпорядники державних коштів – органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування,

інші органи, установи, організації, визначені Конституцією України та законодавством України, а також установи чи організації, створені в установленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування та уповноважені на отримання державних коштів, взяття за ними зобов'язань та здійснення платежів.

Самофінансування – спосіб фінансування компанією власних дій за рахунок чистого прибутку (нерозподіленого серед акціонерів).

Спеціалізована експертиза – перевірка, що включає в себе оцінку об'єктів інноваційної діяльності у сфері науки і наукового обслуговування вищої школи за одним з напрямків: науково-технічним; фінансово-економічним; патентно-правовим. За необхідності може бути проведена додаткова спеціалізована експертиза: юридична, екологічна, у сфері охорони праці, а також з інших напрямів.

Страхування ризику – передача ризику страхової компанії, у тому числі страхування фінансового, підприємницького ризику.

Тендери (торги) – це форма розміщення замовлення на будівництво, яка передбачає визначення підрядника шляхом конкурсного відбору кращої тендерної пропозиції (оферти) за критеріями, що встановлюються замовником.

Тендерний комітет – тимчасово створювана організація для проведення міжнародних торгів (тендерів) підприємств, які бажають придбати товар чи укласти контракт із чужоземним партнером на конкурсах засадах.

Техніко-економічне обґрунтування – передпроектний документ, у якому: обґрунтовуються економічна доцільність будівництва підприємства (споруди); його потужність, номенклатура і якість продукції; кооперація виробництва; забезпечення сировиною, матеріалами, напівфабрикатами, паливом, електро- і теплоенергією, водою і трудовими ресурсами; здійснюється вибір найбільш ефективних технічних, економічних і організаційних рішень щодо експлуатації та будівництва, включаючи вибір майданчика для будівництва і визначення розрахункової вартості будівництва й основних техніко-економічних показників підприємства.

Трастинг – спосіб вторинного отримання доходів шляхом вкладення в цінні папери прибутку, одержаного від первинних інвестицій в підприємство.

Ухилення від ризику – відмова від проекту або його радикальна переробка.

Фінансовий моніторинг – діяльність із нагляду і контролю за процесом освоєння інвестицій, що здійснюється за загальним обсягом інвестицій; за витратами на земельну ділянку, на проектно-дослідницькі

роботи; з вартістю будівельно-монтажних робіт (договірна ціна), обладнання та інструментів; за джерелами фінансування проекту.

Форс-мажор – природна або політична непередбачувана подія, яка не дає можливості учаснику проекту виконувати свої обов'язки.

Франчайзинг - передача або продаж ліцензії (франшизи) однієї фірми іншій на право реалізації продукції (послуг, робіт) або здійснення бізнесу на певній території з використанням товарного знаку і за умови жорсткого дотримання вимог технологій і якості.

Хеджування – страхування, захист проектної компанії від небажаного впливу зміни відсоткових ставок, обмінного курсу валют, цін на ресурси, товари і послуги.

Ціна – це грошове вираження вартості товарів, послуг, ресурсів, за допомогою якої вимірюються економічні показники.

Ціна зовнішньої торгівлі – ціни на експортні та імпорتنі товари.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі та нормативні акти

1. Господарський кодекс України: Верховна рада України від 16.01.2003 №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
2. Цивільний кодекс України: Верховна рада України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 № 2121 – III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2121-14>
4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679 – XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/679-14>.
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України № 3480- IV від 23.02.2006 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3480-15>.
6. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
7. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 №1560-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1560-12>.
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 №93/96-вр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/93/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 №1540а-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1540%D0%B0-12>.
10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 №848-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/848-19>.
11. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 №3059-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3059-14>.

Основна

1. Аксьонова Л. О. Проектне фінансування: опорний конспект лекцій / Л. О. Аксьонова; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – 46 с.
2. Заячківська О. В. Проектне фінансування: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / О. В. Заячківська; Національний університет водного господарства та природокористування. – Рівне, 2019. – 59 с.

3. Лактіонова О. А. Проектне фінансування: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / О. А. Лактіонова. – Вінниця, 2018. – 216 с.
4. Майорова Т. В. Проектне фінансування: підручник / Т. В. Майорова, О. О. Ляхова та ін. ; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2017. – 434 с.
5. Сіренко Н. М. Проектне фінансування: курс лекцій / Н. М. Сіренко, О. А. Бондар. – Миколаїв: МНАУ, 2018. – 106 с.
6. Сословський В. Г. Проектне фінансування [навчальний посібник] / В. Г. Сословський – Львів: Новий Світ – 2000, 2011. – 261 с.

Допоміжна

1. Андросюк Г. М. Оптимізація джерел фінансування цільових науково-технічних програм [Електронний ресурс] / Г. М. Андросюк, Н. В. Качур, В. П. Маслов // Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. - 2013. - № 754. - С. 121-127. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VNULPP_2013_754_19.pdf.
2. Аптекарь С. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / С. Аптекарь // Економіка України. - 2007. - № 1. - С. 42-49.
3. Бади Є. Принципы инвестиций / Є. Бади, Л. Кейн, А. Маркус; пер. С англ. - 4-е изд. – М. : Вильямс, 2001. - 984 с.
4. Беренс В., Хавранек П.М. Руководство по оценке эффективности инвестиций / В. Беренс, П. Хавранек // United Nations Industrial Organization (ЮНИДО); пер. с англ. перераб. и доп. изд. - М. : Интерэк-сперт, ИНФРА-М, 1995. - 528 с.
5. Бромвич М. Анализ экономической эффективности капитальных вложений / М. Бромвич; пер. с англ. - М. : ИНФРА-М, 1996. – 432 с.
6. Василик Д. О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / Д. О. Василик // Фінанси України. - 2005. - №6. - С. 93-102.
7. Вишне夫斯基 Р. Использование аппарата нечеткой математики в задаче оценки эффективности инвестиций [Електронний ресурс] / Р. Вишне夫斯基, М. Грачева. – Режим доступу: <http://www.ekonomika.com.ru>.
8. Воронов К. Новый показатель оценки риска инвестиций: _Консультационная группа "Воронов и Максимов" (Размещено на сайте AUP.Ru) / К. Воронов, А. Недосекин.
9. Высоцкая Т. Р. Метод реальных опционов в оценке стоимости инвестиционных проектов / Т. Р. Высоцкая // Финансовый менеджмент. - 2006. - № 2. - С. 84-94.
10. Гетманська А. С. Альтернативні інструменти залучення неборгового фінансування для українських компаній [Електронний ресурс] / А. С. Гетманська // Ефективність державного управління. - 2013. -

- Вип. 35. – С. 311-316. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_35_40.pdf.
11. Громковский В. Проектное финансирование: три случая из практики / В. Громковский // Финансирование активов: лизинг, факторинг, проектное финансирование. Доклады II ежегодной конференции. 28 февраля – 1 марта 2016 года. Киев. - С. 68-87.
 12. Гончаров Ю. Науковий потенціал як фактор розвитку інноваційно-інвестиційної системи України / Ю. Гончаров, А. Касич // Економіка України. - 2007. - № 3. - С. 42-51.
 13. Гнидюк І. В. Розвиток синдикуваного кредитування в Україні [Електронний ресурс] / І.В. Гнидюк, В.В. Сахаров. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/3_123353.doc.htm.
 14. Гузенко О. П. Проектне фінансування (практикум): навч. Посібник / О. П. Гузенко. – Львів : Магнолія-2006, 2009. – 336 с.
 15. Гуменюк О. І. Кластери як організаційна структура інноваційно-інвестиційної моделі розвитку промисловості / О. І. Гуменюк // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 2. - С. 9-19.
 16. Дамодаран А. Опасные мифы инвестиционной оценки / А. Дамодаран // Банковский менеджмент. - 2006. - № 1. - С. 18-21.
 17. Дорошенко С. О. Механізми фінансування державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / С. О. Дорошенко // Держава та регіони. Сер. : Державне управління. - 2013. - № 1. - С. 60-66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drdu_2013_1_13.pdf.
 18. Жуков В. В. Проектне фінансування : навч. посібник / В. В. Жуков. – 2-ге вид., випр. і доп. – Харків : ІНЖЕК, 2004. – 248 с.
 19. Забарна Е. М. Економічний зміст проектного фінансування та специфіка його використання в Україні [Електронний ресурс] / Е. М. Забарна, М. В. Кула // Бізнес-Інформ. - 2012. - № 7. - С. 121-124. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2012_7_33.pdf.
 20. Основные барьеры во взаимопонимании инвестора и заемщика при проектном финансировании / В. Ишутин // Финансирование активов: Лизинг, факторинг, проектное финансирование. Доклады II ежегодной конференции. 28 февраля – 1 марта 2016 года. Киев. - С. 111-118.
 21. Карпенко А. В. Рівень фінансування інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / А. В. Карпенко // Економічні інновації. - 2013. - Вип. 54. – С. 72-78. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecinn_2013_54_11.pdf.
 22. Катасонов В. Ю. Проектное финансирование: организация, управление риском, страхование / В. Ю. Катасонов, Д. С. Морозов. – М. : Анкил, 2000. – 272 с.
 23. Кириленко О. П. Удосконалення практики розроблення бюджетних резолюцій / О. П. Кириленко // Фінанси України. - 2007. - № 2.
 24. Крушвиц Л. Финансирование и инвестиции: сб. задач и решений / Л. Крушвиц, Д. Шефер, М. Швакс; пер. с нем. – СПб: Питер, 2001. - 320 с.

25. Крупка М. І. Теоретичні аспекти управління механізмом кредитування довгострокових програм розвитку економіки в Україні / Крупка М. І., Євтух Л.Б. // Фінанси України. – 2007. – №7.
26. Куриленко Т. В. Проектне фінансування: навчальний посібник / Т. В. Куриленко. – Київ: Кондор, 2006. – 288 с.
27. Лернер Ю. І. Синдиковане зарубіжне кредитування та його вплив на зміну показників діяльності банку [Електронний ресурс] / Ю. І. Лернер, Б. В. Самородов. – Режим доступу: – <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7017/1/Lerner,%20Samorodov.pdf>.
28. Лимар В. В. Оцінка впливу фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів іноземних інвесторів на обсяг експорту українських високотехнологічних товарів [Електронний ресурс] / В. В. Лимар // Управління економікою: теорія та практика. – 2011. – № 2. – С. 206-212. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Уе_2011_2011_14.pdf.
29. Мазур И. И. Управление проектами. Справочник для профессионалов / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге, А. В. Полковников. – Изд. 7-е, стереотип. – М. : Омега-Л, 2011. – 960 с.
30. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні: монографія / Т. В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2013. – 332 с.
31. Мендзевровская М. Схема проектного финансирования на рынке недвижимости / М. Мендзевровская // Финансирование активов: лизинг, факторинг, проектное финансирование. Доклады II ежегодной конференции. 28 февраля – 1 марта 2016 года. Киев. – С. 119 – 127.
32. Мортіков В. Інвестиції і зовнішні ефекти / В. Мортіков // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 120 - 126.
33. Науменкова С. В. Особливості та інструменти проектного фінансування в Україні [Електронний ресурс] / С. В. Науменкова, Л. Ю. Гавриш // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 1(14). – С. 214-222. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2013_1%2814%29_32.pdf.
34. Орлов П. А. Визначення ефективності реальних інвестицій / П. А. Орлов // Фінанси України. – 2006. – № 1.- С. 51-57.
35. Пелипенко К. Ю. Інструменти фінансування імпорتنих поставок товарів [Електронний ресурс] / К. Ю. Пелипенко // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 159-163. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2013_15_70.pdf.
36. Пересада А. А. Проектне фінансування: підручник / А. А. Пересада, Т. В. Майорова, О. О. Ляхова. – К. : КНЕУ, 2005. – 736 с.
37. Пересада А. А., Майорова Т. В. Інвестиційне кредитування: навч. Посібник / А. А. Пересада, Т. В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2002. – 271 с.
38. Пинягин Ю. Синдицированное кредитование в Республике Беларусь [Електронний ресурс] / Ю. Пинягин // Банкаўскі веснік. – студень, 2010. – С. 59-63. – Режим доступу: www.nbrb.by/bv/narch/474/9.pdf.

39. Предків О. П. Матрична модель інвестиційної привабливості об'єктів приватизації / О. П. Предків // Фінанси України. – 2005. – №8. – С. 37-50.
40. Прокопенко В. І. Методи оптимізації структури джерел фінансування інвестиційних проектів [Електронний ресурс] / В. І. Прокопенко, О. Ю. Ємельянов, А. С. Гавриляк. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9715/1/77.pdf>.
41. Родионов И. И. Проектное финансирование: учебник [Электронный ресурс] / И. И. Родионов. – М. : ГУВШЭ, 2004. – Режим доступа: <http://www.xion.ru/study/?fac=1&year=4#101>.
42. Рижкова Г. В. Особливості надання кредитних ресурсів на фінансування проектів з енергоефективності [Електронний ресурс] / Г. В. Рижкова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – Вип. 1. – С. 57-61. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2012_1_15.pdf.
43. Руководство по циклу проекта / Мировой банк реконструкции и развития (МБРР); Институт экономического развития (ИЭР). – Вашингтон: ИЭР (EDI), 1992. – 60 с.
44. Сагаловский Д. Поиск оптимальной структуры проектного финансирования / Д. Сагаловский // Финансирование активов: лизинг, факторинг, проектное финансирование. Доклады II ежегодной конференции. 28 февраля – 1 марта 2016 года. Киев. – С. 99–110.
45. Сергеев И. В. Организация и финансирование инвестиций: учеб. Пособие / И. В. Сергеев., И.И. Веретенникова – М. : Финансы и статистика, 2001. – 272 с.
46. Сословський В. Г. Активізація участі банків у кредитуванні інвестиційної діяльності підприємств: монографія / В. Г. Сословський, О. В. Москаленко, І. В. Сословська. – К. : УБС НБУ, 2013. – 179 с.
47. Троцюк Т. С. Обґрунтування джерел та організаційних форм фінансування проектів державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / Т. С. Троцюк // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2012. – Вип. 10. – С. 577-583. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Upsal_2012_10_106.pdf.
48. Пономарьов С. В. Розвиток механізмів спільного фінансування проектів з енергозбереження [Електронний ресурс] / С. В. Пономарьов // Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. – 2011. – С. 264-273. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sim_2011_2011_25.pdf.
49. Три подхода к оценке бизнеса // Сайт банка проектного финансировани [Електронний ресурс]. – Режим доступа: - <http://www.bpf.ru>.
50. Ткаченко Я. С. Світовий досвід реалізації проектів у межах проектного фінансування [Електронний ресурс] / Я. С. Ткаченко // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 3. – С. 68-74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VAPSV_2013_3_12.pdf.
51. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Д. Хан; пер. с нем. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 800 с.

52. Хиршлейфер Дж. К теории оптимальных инвестиционных решений [Электронный ресурс] / Дж. Хиршлейфер. – Режим доступа: <http://economicus.ru>.
53. Шарф О. Использование схем проектного финансирования в масштабных операциях долгосрочного кредитования и финансового лизинга / О. Шарф // Финансирование активов: лизинг, факторинг, проектное финансирование. Доклады II ежегодной конференции. 28 февраля – 1 марта 2016 года. Киев. – С. 88-98.
54. Шевченко-Перепьолкіна Р. І. ЛВО-фінансування угод злиття і поглинання: особливості та перспективи українського ринку [Електронний ресурс] / Р. І. Шевченко-Перепьолкіна // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 327-330. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2013_23_66.pdf.
55. Шклярчук С. Г. Проектне фінансування : навч. посібник / С. Г. Шклярчук ; за наук. ред. Г. К. Ялового. – К. : Персонал, 2009. – 472 с.
56. Шклярчук С. Г. Основні засади венчурного фінансування інноваційних технологій [Електронний ресурс] / С. Г. Шклярчук // Наукові праці МАУП. – 2013. – Вип. 1. – С. 144-149. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npmaup_2013_1_26.pdf.
57. Чеберкус Д. В. Перспективи проектного фінансування наукової і науково-технічної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Д. В. Чеберкус // Наука та інновації. – 2013. – № 3. – С. 73-83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/scinn_2013_3_10.pdf.
58. Ярошенко С. В. Торгове фінансування на ринку банківських послуг України [Електронний ресурс] / С. В. Ярошенко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. – № 3. – С. 196-201. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknutd_2013_3_34.pdf.
59. Яструбецька Л. С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту підприємств / Л. С. Яструбецька // Фінанси України. – 2005. – №5. – С. 101-109.
60. Gatti Stefano. Project finance in theory and practice: designing, structuring, and financing private and public projects / Stefano Gatti. – Academic Press, 2007. – 414 p.
61. Finnerty John D. Project Financing: Asset-Based Financial Engineering / John D. Finnerty – 2nd Edition. – John Wiley and Sons, 2011. – 496 p.
62. Nevitt Peter K. Project Financing / Peter K. Nevitt, Frank J. Fabozzi. – 7th Edition. – 2000. – 498 p.

Інтернет-ресурси:

Органи державного управління і національні інститути

Національний банк України

www.bank.gov.ua

Міністерство фінансів України

www.minfin.gov.ua

Національні науково-дослідні інститути та центри

Національний інститут стратегічних досліджень

www.niss.gov.ua

Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова

www.ucerps.org

Інститут глобальних стратегій

www.igls.com.ua

Інститут економічних досліджень і політичних консультацій

www.ier.kiev.ua

Наукові та електронні бібліотеки в Україні

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

www.nbuv.gov.ua

Національна парламентська бібліотека

www.alpha.rada.kiev.ua

Наукова бібліотека імені Максимовича

www.lib-gw.univ.kiev.ua

Львівська електронна бібліотека імені В. Стефаника

www.lsl.lviv.ua

Велика економічна бібліотека

www.economics.com.ua

Електронна бібліотека

www.lib.com.ua

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund)

www.imf.org

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) (The International Finance Corporation) www.ifc.org

Група Світового банку (The World Bank Group) www.worldbank.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development)

www.worldbank.org/ibrd

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) (The International Development Association) www.worldbank.org/ida

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) (The Multilateral Investment Guarantee Agency) www.miga.org

Міжурядові організації

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) (The Organization for Economic Cooperation and Development) www.oecd.org

Науково-дослідні, інформаційні та статистичні центри

Інститут міжнародної економіки (Institute for International Economics)

www.iic.com

Статистична служба Європейської комісії (Євростат) www.europa.eu.int

Сайт Історії європейської інтеграції (The History of European Integration Site)

www.let.leidenuniv.nl/history

Сайт Асоціації українських банків www.aub.org.ua

Сайт «Простобанк Консалтинг» www.prostobank.ua

Сайт інформаційного банківського порталу www.uabanker.net

Сайт інформаційно-аналітичного порталу «Банки України»

www.ukrbanks.info

Навчальне видання

Кочорба Валерія Юріївна

**ІНВЕСТИВАННЯ
(РІВЕНЬ В – ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ)**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до семінарських та практичних занять
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітньої програми «Банківська справа та фінансовий консалтинг»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Коректор *А. І. Самсонова*
Комп'ютерне верстання *Н. О. Ваніна*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60×84/16. Ум. друк арк. 2,9. Наклад 100 пр. Зам. № 189/21.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32